

УДК 677.075

ЗАСТОСУВАННЯ ОРНАМЕНТІВ ТРАДИЦІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ В ОЗДОБЛЕННІ ТРИКОТАЖНОГО ДИТЯЧОГО ОДЯГУ

КИЗИМЧУК Олена, МЕЛЬНИК Людмила
Київський національний університет технологій та дизайну,
Київ, Україна

Розглянуто питання актуальності відтворення орнаментів національного українського одягу в сучасному одязі, як фактору, що впливає на формування менталітету українців, збереження національної самосвідомості; розроблено структури трикотажу двоколірним неповним жаккардовим переплетенням, що відображають найбільш розповсюджені в дитячих вишиванках орнаменти. Результати роботи сприяють розширенню асортименту сучасного дитячого одягу та вихованню патріотизму маленьких українців.

Ключові слова: орнамент, жаккардове переплетення, дитячий одяг.

ВСТУП

Для естетичного виховання дитини існує багатий арсенал засобів, поміж яких найважливішим є мистецтво, як головний компонент художньої культури. Мистецтво пробуджує і розвиває розуміння естетичних цінностей, любов до прекрасного, до природи та оточуючої середовища. Художнє проектування дитячого одягу – один з напрямків дизайну, який скерований, насамперед, на виховання естетичного смаку дитини. Велике значення в процесі виховання має вимога, щоб дитячий одяг був високої художньої цінності, вчив культурі та любові до історії й природи.

Значення українського національного костюма для розкриття світогляду народу, його моральних цінностей та естетичних уподобань важко переоцінити. Тому пізнання, збереження та розвиток традицій його створення є невід'ємною складовою у вихованні нових поколінь українців. З дитинства саме через одяг [1] можна прищеплювати любов до українського, до розуміння потреби у вивченні етнічних історій та непересічних досягнень нашого народу.

Слід зазначити, що вибір орнаменту для дитячого одягу мав величезне значення, а добір та чергування візерунків укладали так, аби була змога побачити однокореневість, спорідненість символіки, єдність світосприйняття, що втілюється у магічних візерунках-оберегах. Особливе значення при цьому мав і вибір кольору [2], який у поєднанні з

орнаментом вважали оберегом дитини. Орнаменти, які найчастіше застосовували в українському дитячому костюмі, поділяють на дві основні групи: геометричні та стилізовані фігури.

Визначено, що одним з головних символів в одязі для дітей є гілка. Вона мала особливу тематику – це як символ початку життя. Дуже часто на сорочці також примальовували до гілки ще й ягоди, які символізували зародження майбутніх поколінь. На сорочках для дівчат часто-густо зображали троянду, як символ краси. Загалом на сорочках для дівчаток частіше вишивали орнаменти фітоморфних, скіфоморфних мотивів.

Орнаментами для хлопчиків вважали геометричні фігури (ромб, прямокутник, коло). Так, ромб та прямокутник – символи багатства та родючості. У більшості випадків орнамент оздоблювали вусиками, які відображали чоловічу мужність.

Вишивали дитячий одяг переважно хрестиком. В цьому був закладений символ глибинної ідеї християнства. Отже, одяг виступав способом формування тіла в процесі підготовки та реалізації основних життєвих програм – збереження виду і продовження роду.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Розробка орнаментів для оздоблення дитячого одягу та їхнє відтворення у трикотажі є актуальним завданням.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Найрозповсюдженим способом реалізації різноманітних дво- та багатокольорових візерунків в трикотажі є використання жаккардових переплетень. Це трикотаж, в якому петлі утворені не підряд, а в місцях пропущених петель за візерунком нитки тягнуться у вигляді протяжок. Жаккардові трикотажні полотна характерні тим, що на лицьовому (іноді і на виворотному) боці мають багатоколірні узорі. Лицьові петлі різних кольорів утворюються в петельних рядах не одночасно, а за декілька циклів петлетворення. Їх кількість залежить від кількості кольорів ниток, які утворюють візерунок.

Для дитячої колекції були розроблені зразки із переплетенням неповного жаккарду з українськими орнаментами (таблиця). Орнаменти були вибрані з українських вишиванок різних регіонів. Усі зразки полотна вироблено на напівпромисловій плосков'язальній машині фірми Brother 6 класу з напіввовняної пряжі лінійною густиною 31x2 текс двох кольорів: червоного та білого. Найбільш поширеним видом напіввовняної пряжі є пряжа з суміші вовни і нітронового волокна. Вміст в суміші вовни нітрону підвищує міцність і пористість виробів, зменшує їх зсідання при волого-теплових обробках, але в незначній мірі, підвищує жорсткість та блиск. Вміст волокон в суміші змінюють у широких межах: вовняне волокно 30-70% + нітронове волокно 70-30%.

Найменшим елементом трикотажу є петля, яку характеризують розмірами А та В. Залежно від співвідношення цих розмірів петля може бути вписана в квадрат при $A=B$ (отримуємо коло), прямокутники горизонтальний А більше В (еліпс по горизонталі), та вертикальний В

більше А (еліпс по вертикалі). Це є фактором, що впливає на форму візерунка, тому основним є досягнення технологічних параметрів

а

б

в

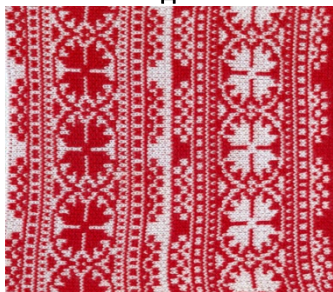
г

д

е

ж

з

Рис. 1 Фото зразків полотна

Усі полотна вироблено у 2 варіантах імітації вишивки: червоним по білому та білим по червоному, з використанням як рослинних, так і геометричних орнаментів. Деякі з варіантів наведено на рис. 1: а – низка троянд; б – дрібнорапортний орнамент, який розташований по діагоналі; в - великий орнамент, в середині якого по колу розташовані квіти з листками на тоненьких витих гілках; г – великоррапортний орнамент з квітів; д – великоррапортний орнамент з ромбів та гілочки дрібних троянд з листям; е – дрібнорапортний орнамент з квадратів та ромбів; ж - лінійнорапортний орнамент, в якому у колі розташована чотирьохпелюсткова квітка; з – великоррапортний геометричний орнамент, у шестиграннику якого розташована жоржина і між ними ромби з чотирьохпелюстковими квітами. Розроблені варіанти візерунків можуть бути використані як для оздоблення деталей виробу (манжет, бейка, комір) (рис. 1, б, е, д), так і стану виробу (рис. 1, а, г, в, ж, з).

ВИСНОВКИ

Український традиційний одяг – це унікальне явище, що містить в собі культурну спадщину, виконуючи світоглядну, обрядову, оберегову функції. Застосування етнодизайну в проєктуванні дитячого одягу є особливо перспективним з позиції посилення патріотичного духу маленьких українців. Використання безмежного орнаментального потенціалу українських вишиванок в сучасному трикотажному одязі дозволить збагатити та декорувати одягові ансамблі, створюючи різноманітні колекції без додаткових операцій вишивання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Український народний одяг: Етнографічний словник / К.І. Матейко. - К.: Наук. думка. – 1996. – 196 с.
2. Паранько Н.П. Дослідження колористики народного одягу українок Київщини / Паранько Н.П., Ніколаєва Т.В., Давиденко І.В. // Науковий пошук. – 2017. – №2. – С. 45-47.

KYZYMCHUK O., MELNYK L.

APPLICATION OF TRADITIONAL UKRAINIAN EMBROIDERY IN CHILDREN'S KNITTED CLOTHING

The authors consider the reproduction of national Ukrainian embroidery in modern clothes as a factor influencing the formation of Ukrainians mentality, the preservation of national identity. The knitted two-color jacquard fabric reflecting the most common ornaments in children's embroidered vestments are designed. The results of the work contribute to the assortment expansion of the modern children's clothing and, through it, to the cultivation of patriotism between young Ukrainians.

Key words: ornament, jacquard interlooping, children's clothing.